

DECLARAȚIA DE LA MARRAKECH

„Extinderea spațiului civic, promovarea și protecția apărătorilor drepturilor omului, cu accent special pe situația femeilor: Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului”

1. Cea de a 13-a Conferință Internațională a Alianței Globale a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI) a avut loc la Marrakech în Maroc în perioada 10 -12 octombrie 2018. Evenimentul fost co-organizat, sub înaltul patronaj al Majestății Sale Regele Mohammed al VI-lea, de către Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului și de către Consiliul Național al Drepturilor Omului din Maroc, în cooperare cu Înaltul Comisariat ONU pentru Drepturile Omului. Tema Conferinței a fost *„Extinderea spațiului civic, promovarea și protecția apărătorilor drepturilor omului, cu accent special pe situația femeilor: Rolul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului”*.

2. Conferința a marcat cea de a 70-a aniversare a Declarației Universale a Drepturilor Omului; cea de a 25-a aniversare a adoptării Principiilor de la Paris de către Adunarea Generală a ONU și stabilirea rețelei globale a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului, astăzi cunoscută drept GANHRI; precum și cea de a 20-a aniversare a Declarației privind Apărătorii Drepturilor Omului.

3. Instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO) au adresat mulțumiri Consiliului Național pentru Drepturile Omului din Maroc pentru organizarea excelentă a evenimentului, pentru primirea călduroasă și ospitalitate. Conferința a fost completată de dezbateri interactive și productive care au reflectat experiența și perspectivele pe care le au instituțiile naționale pentru drepturile omului și partenerii din toate regiunile.

Instituțiile naționale pentru drepturile omului participante la cea de a 13-a Conferință Internațională declară:

4. Reamintim demnitatea inerentă, drepturile egale și inalienabile ale tuturor ființelor umane, nevoia pentru recunoașterea universală și efectivă

a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, exprimate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și codificate la nivel internațional și a instrumentelor regionale privind drepturile omului și reafirmate în Declarația de la Viena și Programul de acțiune.

5. Statelor le revine responsabilitatea principală și sunt obligate să respecte, să protejeze, să promoveze și să îndeplinească toate drepturile omului și libertățile fundamentale ale tuturor persoanelor, inclusiv exercitarea diligenței necesare cu privire la protecția împotriva tuturor încălcărilor comise de actorii non-statali. Statele au, de asemenea, obligația de a progresa în punerea în aplicare a acestor instrumente privind drepturile omului și de a raporta la nivel național și internațional.

6. Salutăm faptul că statele au adoptat Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, și reamintim în această privință că drepturile omului, dezvoltarea, pacea și securitatea sunt piloni fundamentali, interdependenți și care consolidează reciproc sistemul ONU. Reamintim Declarația de la Mérida și reafirmăm punerea în aplicare a Agendei 2030 care trebuie să se bazeze pe drepturile omului și pe participarea tuturor, inclusiv prin împuternicirea femeilor și a fetelor (obiectivul 5). În același scop, obiectivul 16 prevede că existența unor instituții naționale independente pentru drepturile omului, în conformitate cu Principiile de la Paris, contribuie la promovarea societăților pașnice și deschise (obiectivul 16).

7. Drepturile omului și libertățile fundamentale, inclusiv dreptul la libertatea de exprimare, de întrunire pașnică și de asociere și dreptul de a participa, joacă un rol decisiv în apariția și existența unor societăți pașnice și incluzive, deoarece acestea conduc spre dialog, pluralism și toleranță, reprezentând condiții prealabile pentru

exercitarea tuturor drepturilor omului de către toți.

8. Reamintim Declarația privind Apărătorii Drepturilor Omului, adoptată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în decembrie 1998¹, ca fiind cadrul normativ internațional cu privire la apărătorii drepturilor omului.

9. Apărătorii drepturilor omului au un rol pozitiv, important și legitim prin contribuția lor la realizarea tuturor drepturilor omului, la nivel local, național, regional și internațional, inclusiv prin activitatea lor de susținere a guvernelor în eforturile de implementare a obligațiilor și angajamentelor asumate de către state în această privință.

10. Reafirmăm principiul autoidentificării apărătorilor drepturilor omului. În conformitate cu Declarația privind Apărătorii Drepturilor Omului această denumire îi include pe toți cei care lucrează pentru promovarea și protejarea drepturilor omului, ceea ce cuprinde: atât categorii profesionale cât și neprofesionale de lucrători și activiști în domeniul drepturilor omului, pe cei care lucrează pentru drepturile femeii și egalitatea de gen; pe cei care lucrează în domeniul drepturilor minorităților etnice, lingvistice, sexuale sau religioase; persoanele cu dizabilități; apărătorii drepturilor care lucrează pe probleme de mediu și probleme funciare; cei care lucrează pentru drepturile popoarelor indigene; voluntari; jurnaliști; avocați și orice altă persoană care desfășoară o activitate în domeniul drepturilor omului, fie aceasta chiar ocazional.

11. Reamintim rezoluția privind apărătorii drepturilor omului, adoptată de Adunarea Generală în noiembrie 2013². Subliniem rolul important pe care îl au femeile apărători ai drepturilor omului în promovarea și protecția tuturor drepturilor omului și că acestea adesea

¹ Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 53/144, din 9 decembrie 1998.

² Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/68/181, din noiembrie 2013.

promovează probleme legate de drepturile omului care sunt neglijate și ignorate.

12. Suntem profund îngrijorați de rapoartele privind numărul tot mai mare de atacuri fizice împotriva apărătorilor drepturilor omului, în special atunci când acestea includ violențe sexuale sau crime.

13. Suntem, de asemenea, îngrijorați de rapoartele privind diminuarea spațiului civic și de amenințările, riscurile și represaliile cu care se confruntă apărătorii drepturilor omului, în întreaga lume. Acestea se manifestă prin restricții privind dreptul la libertatea de opinie, exprimare, asociere sau întrunire pașnică și dreptul la viața privată, precum și prin utilizarea arbitrară a procedurilor civile sau penale, urmărirea penală, tratamente inumane și degradante, acte de intimidare sau represalii.

14. Femeile apărători ai drepturilor omului, pe lângă faptul că se confruntă cu riscuri similare cu ale altor apărători ai drepturilor omului, pot, de asemenea, să sufere discriminări și violențe pe bază de sex, nu numai din partea reprezentanților statelor dar și din partea unor actori privați. Acestea se manifestă sub forma unor intimidări, amenințări și sub forma violenței sexuale. Femeilor li se pot întâmpla toate acestea nu numai în organizația în care lucrează, în comunitatea în care trăiesc sau în familia lor. Ele au de înfruntat, totodată, bariere sociale, politice, culturale și religioase.

15. Există tot mai multe rapoarte recente din toate regiunile despre represalii, amenințări, atacuri și alte forme de intimidare împotriva instituțiilor naționale pentru drepturile omului, a membrilor și personalului acestora, extrem de îngrijorătoare.

16. Recunoaștem că instituțiile naționale pentru drepturile omului independente și eficiente, precum și membrii și personalul acestora, sunt ei înșiși apărători ai drepturilor omului.

17. Instituțiile naționale pentru drepturile omului care sunt în concordanță cu prevederile

Principiilor de la Paris pot juca un rol important în promovarea și protecția drepturilor omului pentru toți, contribuind la salvagardarea și promovarea spațiului civic și protejarea apărătorilor drepturilor omului și a femeilor care apără drepturile omului, în special. Prin urmare, subliniem importanța înființării instituțiilor naționale pentru drepturile omului, acolo unde acestea nu există încă și consolidarea celor care există în conformitate cu Principiile de la Paris, precum și încurajarea acestora să solicite acreditare din partea GANHRI.

18. Recunoaștem rolul important al Raportului special pentru apărătorii drepturilor omului în promovarea și protejarea apărătorilor drepturilor omului, inclusiv a instituțiilor naționale pentru drepturile omului și a mandatului omologilor regionali. Îi invităm pe toți să colaboreze cu aceștia.

19. În timpul Conferinței Internaționale, am discutat cu privire la mai multe domenii, precum: care sunt elementele esențiale ale unui mediu favorabil; modul de monitorizare a spațiului civic și amenințărilor la adresa acestuia; cum să fie protejați apărătorii drepturilor omului; cum să fie protejate în mod special femeile apărători ai drepturilor omului; cum să fie protejate instituțiile naționale pentru drepturile omului care sunt ele însele apărători ai drepturilor omului și cum să se dezvolte o comunicare eficientă privind drepturile omului și promovarea unor narațiuni pozitive.

20. Pe baza tuturor acestor lucruri, și inspirându-se din lecțiile și bunele practici ale instituțiilor naționale pentru drepturile omului prezentate la Marrakech, decidem:

A. Promovarea

- a) să invităm statele să ratifice și să pună în aplicare toate instrumentele internaționale privind drepturile omului;
- b) să oferim consiliere cu privire la legislație, politicile și programele naționale pentru a asigura respectarea de către stat a obligațiilor sale internaționale în domeniul drepturilor omului. De exemplu, orice

restricție privind libertățile fundamentale, cum ar fi dreptul la libertatea de întrunire pașnică și de asociere și dreptul la libertatea de exprimare trebuie să fie prevăzută de lege, nu ar trebui să fie aplicate în mod nejustificat sau arbitrar ci numai în temeiul unui proces echitabil. Legislația și politicile trebuie să fie în conformitate cu principiul egalității și, astfel, să protejeze împotriva oricărei discriminări pe criterii de sex;

- c) să contribuim la crearea sistemelor naționale de protecție a apărătorilor drepturilor omului, care au nevoie de un mediu favorabil, accesibil și incluziv în care sunt respectate toate drepturile. Acest lucru ar trebui făcut în consultare cu apărătorii drepturilor omului și societatea civilă, mass-media și alte persoane non-statale – entități și indivizi (cum ar fi liderii etnici, indigeni și religioși);
- d) să promovăm discursurile pozitive cu privire la importanța drepturilor omului în toate aspectele societăților noastre, precum și cu privire la rolul legitim și important al apărătorilor drepturilor omului, în special al femeilor. Acest lucru trebuie făcut prin comunicarea despre drepturile omului într-un mod inovator prin utilizarea noilor tehnologii și având ca principal public țintă tinerii;
- e) să creștem gradul de conștientizare asupra Declarației privind Apărătorii Drepturilor Omului, prin traducerea acesteia în limbile locale și diseminarea pe scară largă;
- f) să susținem statul în implementarea Declarației privind Apărătorii Drepturilor Omului. Aceasta include asigurarea că funcționarii sistemului judiciar, administrativ și ai organelor de aplicare a legii sunt instruiți să respecte Declarația și alte norme privind drepturile omului și că apărătorii drepturilor omului se pot autoidentifica. O atenție specială va fi acordată femeilor care apără drepturile omului;

- g) să promovăm egalitatea de gen și să elaborăm strategii de combatere a tuturor formelor de discriminare a femeilor apărători ai drepturilor omului;
- h) să sensibilizăm actorii privați cu privire la responsabilitatea lor de a respecta drepturile apărătorilor drepturilor omului și consilierea acestora cu privire la acțiunile și măsurile ce trebuie adoptate pentru asigurarea îndeplinirii acestor responsabilități.

B. Protecția

- a) să monitorizăm și să raportăm cu privire la spațiul civic – online și offline – prin colectarea și analizarea datelor dezagregate, inclusiv pe bază de gen și a statisticilor referitoare la crime, acuzații nefondate, abuzul de legi specifice și alte atacuri la adresa apărătorilor drepturilor omului, jurnaliștilor, sindicaliştilor, avocaților, studenților și profesorilor în conformitate cu indicatorul Obiectivelor Dezvoltării Durabile 16.10.1;
- b) să identificăm cazurile în care implementarea politicilor are un impact disproporționat asupra apărătorilor drepturilor omului și asupra spațiului civic;
- c) să înființăm mecanisme eficiente și solide de avertizare timpurie și a unor puncte de contact în cadrul instituțiilor naționale pentru drepturile omului. Acest lucru ar trebui făcut cu o atenție deosebită pentru grupurile expuse riscului: apărătorii drepturilor omului, apărătoarele drepturilor omului și cei care luptă și militează pentru drepturile celor neglijați, celor lăsați în urmă. Aceste mecanisme ar trebui să aibă mandatul, capacitatea și expertiza pentru inițierea unor acțiuni urgente;
- d) să interacționeze cu sistemele internaționale și regionale pentru drepturile omului în vederea susținerii apărătorilor drepturilor omului, să monitorizeze și să urmărească îndeaproape punerea în aplicare a recomandărilor;

- e) să raporteze cazurile de intimidare, amenințările și represaliile împotriva apărătorilor drepturilor omului, inclusiv asupra membrilor și personalului instituțiilor naționale pentru drepturile omului și să facă tot posibilul pentru asigurarea protecției;
- f) să se asigure că mecanismele internaționale, regionale și naționale existente pentru protecția apărătorilor drepturilor omului sunt cunoscute pe scară largă, integrează problemele legate de egalitatea de gen și sunt accesibile persoanelor cu dizabilități;

- g) să monitorizeze locurile de detenție inclusiv acolo unde este cazul prin efectuarea de vizite preventive și să ofere consiliere juridică persoanelor aflate în detenție;
- h) să promoveze accesul la justiție pentru victimele încălcării drepturilor omului și libertăților fundamentale și să lucreze îndeaproape cu sistemul judiciar în această privință.

C. Cooperare și parteneriate

- a) să interacționeze cu apărătorii drepturilor omului și cu societatea civilă în mod regulat și să le includă în planificarea, implementarea și urmărirea îndeaproape a activității instituțiilor naționale pentru drepturile omului cu accent pe integrarea egalității de gen și a problemelor persoanelor cu dizabilități;
- b) să exploreze modalități de cooperare cu organizații de drepturile omului, mass-media, mediul universitar, mediul de afaceri, sindicate, instituțiile naționale de statistică și cu organizații și instituții internaționale, interguvernamentale și non guvernamentale;
- c) să susțină înființarea unor rețele naționale și regionale a apărătorilor drepturilor omului, să le consolideze pe cele existente în colaborare cu apărătorii drepturilor omului și să susțină în mod special rețelele femeilor care apără drepturile omului.

21. Încurajăm Rețeaua Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului, rețelele și platformele sale regionale și toate instituțiile naționale, în conformitate cu mandatul lor pe care îl au în temeiul Principiilor de la Paris, să colaboreze pentru consolidarea capacităților reciproce și a schimbului de experiență și expertiză, incluziv, dar fără a se limita la, următoarele activități:

- a) în colaborarea apropiată cu Organizația Națiunilor Unite să continue să promoveze stabilirea și consolidarea în întreaga lume a unor instituții naționale pentru drepturile omului independente și eficiente, în deplină conformitate cu Principiile de la Paris. Statele și instituțiile naționale pentru drepturile omului trebuie să se asigure că aceste instituții naționale sunt independente din punct de vedere legal și practic și că sunt pluraliste pentru a spori accesibilitatea acestor instituții naționale și abilitatea acestora de a se angaja în mod credibil în toate aspectele legate de drepturile omului, cu toți actorii relevanți;
- b) să se asigure că instituțiile naționale pentru drepturile omului se pot baza pe măsuri de protecție eficiente atunci când instituția, membrii sau personalul acesteia sunt amenințate. Acestea includ cazuri de presiune politică, intimidări de orice fel sau impunerea unor limitări bugetare nejustificate;

- c) să susțină consolidarea capacităților, schimburile de experiență și bune practici precum și gestionarea cunoștințelor și expertizei în interiorul Instituțiilor naționale pentru drepturile omului și între acestea în domeniul asigurării spațiului civic și al activităților apărătorilor drepturilor omului, cu o atenție specială pentru situația femeilor care apără drepturile omului;
- d) să încurajeze rețelele regionale să elaboreze planuri regionale de acțiune pentru a pune în aplicare această Declarație. Președinții regionali sunt încurajați să raporteze Alianței Globale în cadrul Adunării Anuale din martie 2019 și în cadrul altor viitoare întâlniri regionale și internaționale.
- e) să se stabilească un mecanism privind apărării drepturilor omului în cadrul GANHRI pentru a identifica provocările și tendințele globale emergente în domeniul spațiului civic și al apărătorilor drepturilor omului și să se ofere consultanță și susținere activităților strategice ale GANHRI și ale rețelelor sale regionale precum și ale instituțiilor naționale pentru drepturile omului în acest domeniu.

Adoptată la Marrakech, Maroc,
în 12 octombrie 2018